

นิ พาเพื่อน แลเมืองเก่า

เรื่องและภาพ มาโนช กิตติชีวัน

สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น

โดย

พาเพื่อนแลเมืองเก่า

เรื่องและภาพ มาโนช กิตติชวัน

โครงการ สร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น
เลขมาตรฐานประจำหนังสือ 978-616-235-236-2

คณะบรรณาธิการอำนวยการ

ทัศนัย วงศ์พิเศษกุล

วราพร ตยานุกรณ์

บรรณาธิการดำเนินงาน

ระพีพรรณ พัฒนาเวช

ออกแบบปกและรูปเล่ม

วชิราวรรณ ทับเสือ

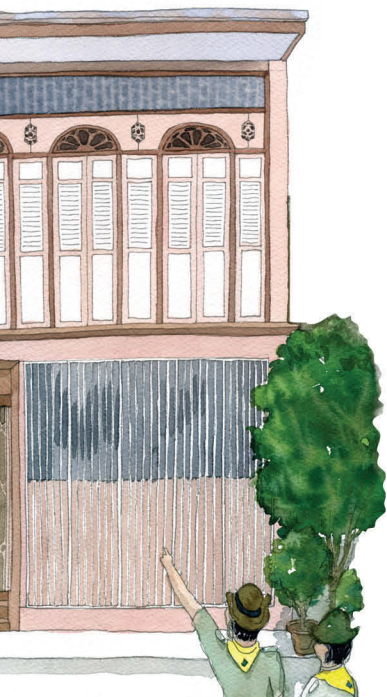
กฤษณะ กาญจนภา

พิมพ์ครั้งแรก ๒๕๕๘

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ © มาโนช กิตติชวัน

และสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

okmd
ประเทศไทย
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

เจ้าของโครงการ

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอว.)

สังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

ส่วนบริการ

ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น ๘ Dazzle Zone

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๕๗ ๔๓๐๐ โทรสาร ๐ ๒๒๕๗ ๔๓๓๒

ส่วนสำนักงาน

๔๔๔/๔ อาคารสำนักงานเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น ๑๗

ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๖๔ ๕๔๖๓-๕ โทรสาร ๐ ๒๒๖๔ ๕๔๖๖

www.tkpark.or.th

พิมพ์ที่ บริษัท สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๐๓ ๘๒๕๗-๔

คำนำ

ภารกิจสำคัญต่อสังคมประการหนึ่งของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ คือการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และการกระจายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความสนใจของเด็ก เยาวชน และประชาชน ในรูปแบบห้องสมุดมีชีวิตที่สร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ได้ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อขยายผลการดำเนินงานดังกล่าว

การสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น ให้มีรูปแบบการนำเสนอที่ทันสมัย และดึงดูดความสนใจ เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งสำนักงานอุทยานการเรียนรู้เล็งเห็นว่ามีส่วนในการสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กและเยาวชนสนใจการอ่านและใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยนำเรื่องราวภูมิปัญญาสาระท้องถิ่นใกล้ตัวที่สอดคล้องกับวัย การดำรงชีวิต พร้อมกับสอดแทรกแนวคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม มาเป็นเนื้อหาของสื่อการเรียนรู้สำหรับเยาวชนตามช่วงวัย ตั้งแต่ ๔ - ๑๒ ปี

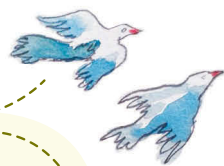
สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ชุดนี้ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ได้ร่วมกันสร้างสรรค์กับนักวิชาการและนักเขียนในท้องถิ่น รวมถึงภาคีคนรักเมืองสงขลา เพื่อให้เด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปในจังหวัดสงขลาได้รับความรู้ และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม และท้องถิ่นตน รวมทั้งก่อให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับในวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่หลากหลายตามบริบทพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ มุ่งหวังว่าหนังสือชุดนี้จะเป็นสื่อการเรียนรู้อีกชุดหนึ่งที่จะส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงเป็นหนังสือที่ผู้อ่านอ่านอย่างมีความสุข สนุกในการอ่าน และก่อให้เกิดความตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่นตนเองได้อย่างแท้จริง

นิ
พาเพื่อน
แลเมืองเก่า

เรื่องและภาพ มาโนช กิตติชีวัน

สวัสดีครับ วันนี้ผมจะพาพี่ๆ และเพื่อนๆ ไปเยี่ยมชม
เมืองเก่าของนครสงขลา บ้านเกิดของผมเองครับ ย่านเมืองเก่า
มีถนน ๓ สายหลัก ชื่อว่า ถนนนครนอก ถนนนครใน และ
ถนนนางงาม มีอาคารที่สวยงามให้เดินดูไม่รู้จำกเบื่อเลยครับ

ภารกิจของพมในฐานะเจ้าถิ่น คือ การพาเพื่อนแลเมืองเก่า
ที่สวยงามนำภาคภูมิใจของชาวสงขลา

ชุมชนในย่านถนนนครนอกกับถนนนครใน มีลักษณะเป็น
ชุมชนตั้งบ้านเรือนอยู่กันหนาแน่น ชุมชนแห่งนี้ตั้งขึ้นตั้งแต่สมัย
ล้นเกล้ารัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ หรือตรงกับปี
พุทธศักราช ๒๓๘๕ เมื่อคราวย้ายชุมชนจากเมืองเก่าฝั่งแหลมสน
มายังเมืองเก่าฝั่งบ่อภายในปัจจุบัน

ร้านหม้ออัมพร

ปัด

NO RIGHT TURN

ใครๆ มาเที่ยวบนถนน
นครนอกต้องไม่พลาด
“โรงสีแดง”

หีบให้หั้น เป็นภาษาจีนฮกเกี้ยน
หมายถึงความสามัคคี กลมเกลียว
และเจริญรุ่งเรือง

พวกเราลูกเสือก็สามัคคี
กลมเกลียว

หับให้ หิ้น

โรงสีหับให้หิ้น หรือรู้จักกันในชื่อ **โรงสีแดง** เคยเป็นโรงสีข้าวสำคัญของภาคใต้ รับข้าวเปลือกจากแถบอำเภอระโนด หัวไทร และพัทลุงมาสี เพื่อส่งไปขายในจังหวัดใกล้เคียง เลยไปถึงรัฐตรังกานู ประเทศมาเลเซีย

ปู่ของผมเล่าว่า เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ โรงสีแดงยังทำหน้าที่สำคัญ ในการสีข้าวส่งเลี้ยงกองกำลังทหาร และปิดกิจการพร้อมๆ กับที่สงครามสงบลง

พ่อบอกผมว่า “วันนี้ โรงสีแดงได้เปลี่ยน มารับบทบาทสำคัญทางวัฒนธรรมอีกครั้ง” **หับให้หิ้น** ยังเป็นที่ตั้งของกลุ่มภาคีคนรักเมืองสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่ม พี่ๆ อาสาสมัครที่ดำเนินการเกี่ยวกับเมืองเก่า ที่เราสามารถ สอบถามข้อมูลได้ทุกเรื่อง

ภาพนี้ วาดจากภาพถ่ายอดีต เป็นภาพชาวดำครับ แต่มาเติมสีในจินตนาการเอาเองครับ

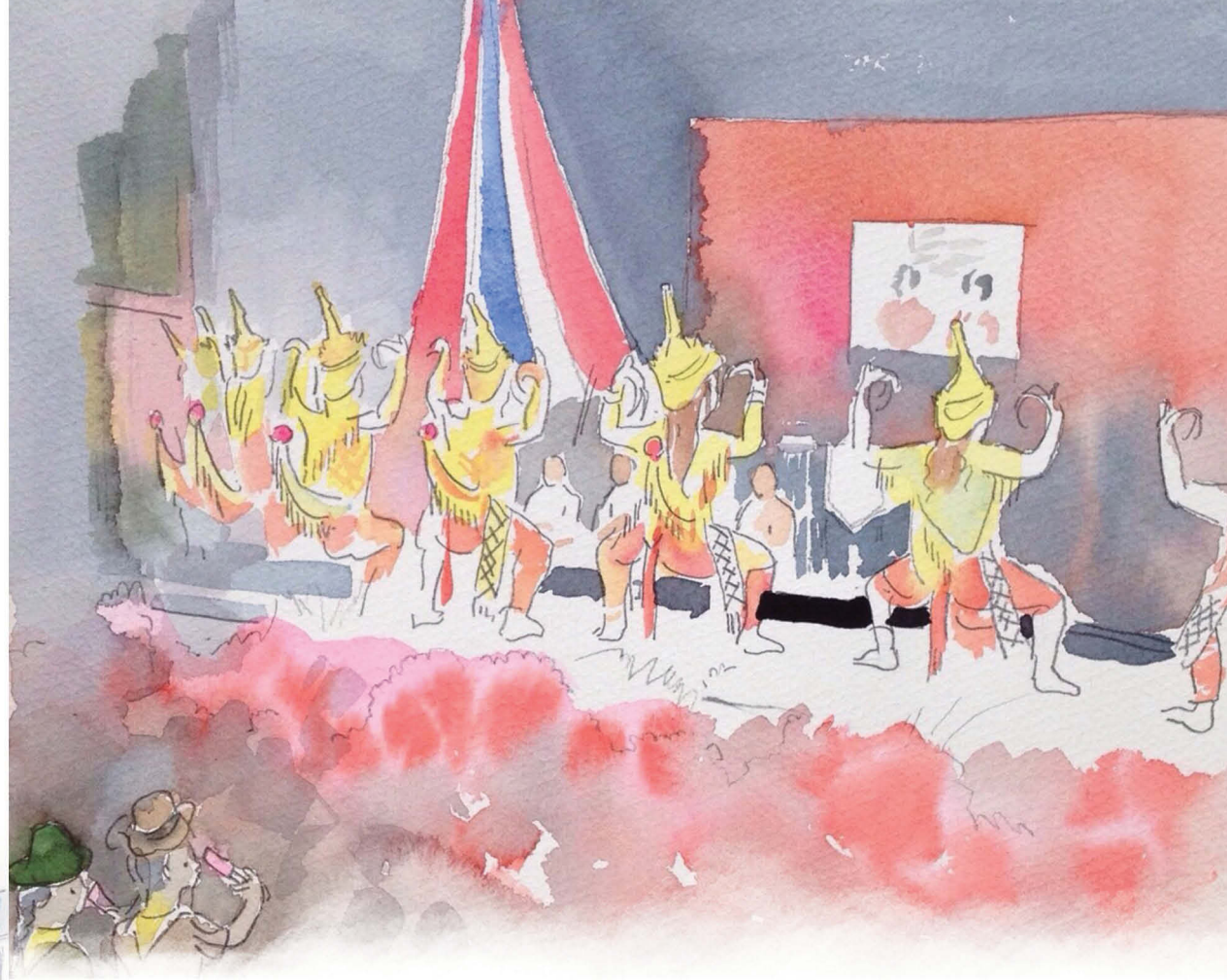
บทบาทสำคัญในวันนี้ของโรงสีแดง

โรงสีแดง เป็นอาคารเก่าแก่ที่ได้รับการออกแบบก่อสร้างมาอย่างดี ทำให้ตัวอาคารมีความแข็งแรงทนทาน แม้อาคารจะมีอายุนานกว่าร้อยปี แต่ยังคงอยู่ในสภาพดีคงเดิมถึงทุกวันนี้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือต่อเติม ส่งผลให้ได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่นจากสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันนี้ **โรงสีแดง** รับหน้าที่สำคัญ เป็นพื้นที่จัดแสดงงานทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมของเมืองอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อผู้คนจากแดนไกล ได้มาเยี่ยมชมเยือนเมืองสงขลา จึงมักจะไม่พลาดมาชมโรงสีแดงแห่งนี้ และหากโชคดีก็จะได้ชมการแสดงด้วย

ผมเคยได้มาดูการแสดงโนรา
ในคำวันนั้น ผมรู้สึกตื่นเต้นมาก
ถึงแม้ผมจะเป็นเด็กในภาคใต้
แต่ก็ไม่เคยได้ดูการรำโนรามาก่อน

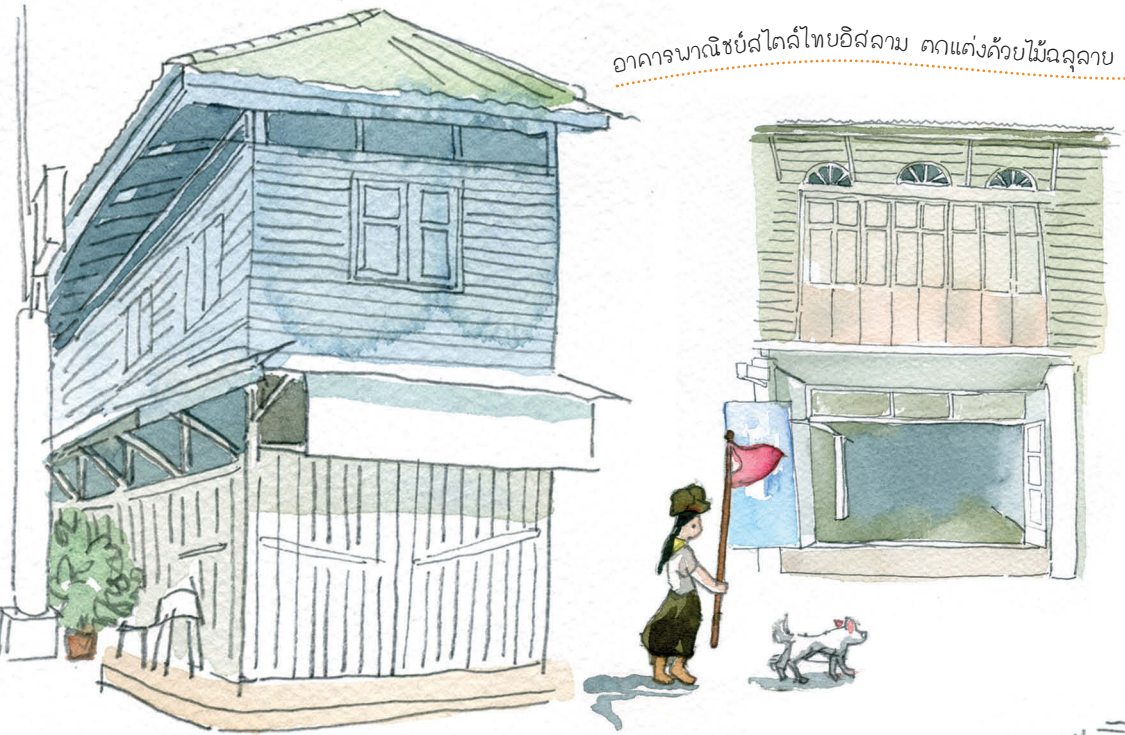
เพื่อนๆ คงยังไม่เหนื่อยนะครับ
เพราะบนถนน ๓ สายนี้ มีอะไรให้ดูอีกเยอะแยะเลย

โดยเฉพาะอาคารที่ปลูกเรียงกันอยู่สองฝั่งถนนที่ออกแบบมาไม่เหมือนกันเลย บางอาคารมีรูปแบบเป็นอาคารจีนเพื่อการค้าขาย บางอาคารออกแบบกึ่งจีนกึ่งฝรั่งที่ดูทันสมัย สร้างอยู่ติดๆ กันเป็นแถว หน้าต่างยาวๆ เรียกว่าหน้าต่างแบบฝรั่งเศส ผมคิดว่าในสมัยนั้น ถนนนี้คงมีผู้คนมาจับจ่ายซื้อของกันมากมาย

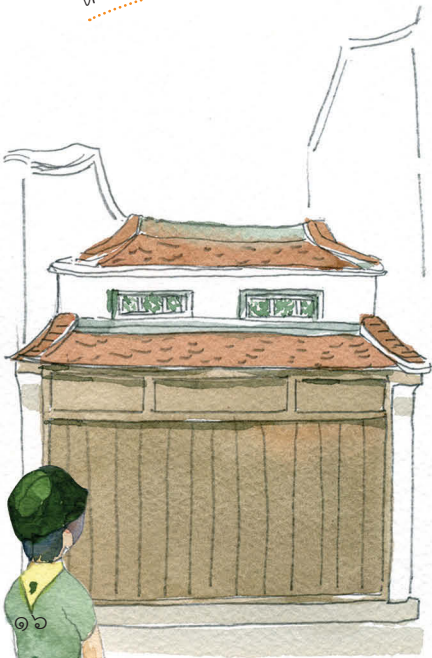
พ่อบอกว่า **“นี่เป็นเสน่ห์”** ผมจึงบอกเพื่อนตามพ่อว่า **“มันคือเสน่ห์”** เพื่อนๆ หัวเราะกันใหญ่พอได้ยินผมพูดแบบนี้

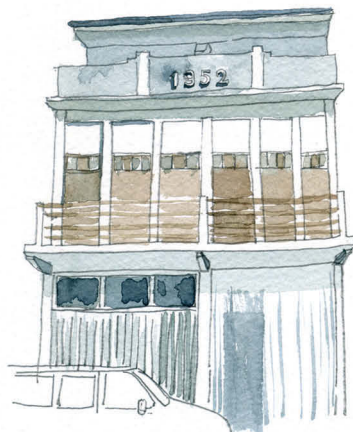
อาคารพาณิชย์สไตล์ไทยอิสลาม ตกแต่งด้วยไม้ฉลุ

เมืองเก่าฝั่งบ่อทราย ถือเป็นแหล่งค้าขายที่รุ่งเรืองในอดีต มีประชาชนอาศัยอยู่และสัญจรหนาแน่นทั้งชาวไทย จีน และชาวมุสลิม เราจึงเห็นตึกรามบ้านช่องที่ออกแบบอย่างหลากหลาย

ห้องแถวรูปแบบสถาปัตยกรรมจีน จะมีสันหลังคาโค้งคล้ายเรือสำเภา

“มีตัวเลขอยู่บนตึกด้วย”
เสียงเพื่อนพูดขึ้นดังๆ

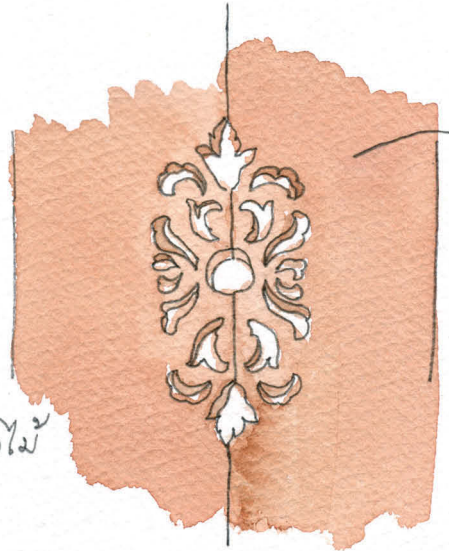
บางอาคารมีเลขานุศักราชหรือคริสต์ศักราชบอกปีที่สร้าง

ผมจึงได้โอกาสบอกเพื่อน
ตามที่ฟังมาจากพ่อว่า
“ตัวเลขบนตึกคือ ปี พ.ศ.
หรือ ปี ค.ศ. ที่สร้างตึกนั้น”

ลายฉลุไม้ ที่เห็นบริเวณช่องลมเป็นการออกแบบ

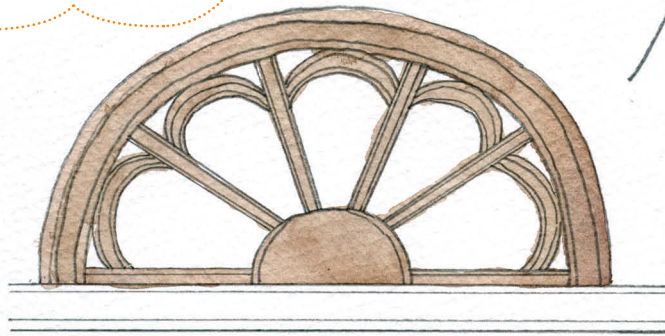
เพื่อความสวยงามกลมกลืนกับตัวอาคาร
อาคารจำนวนมากบนถนนนครนอกและถนนนครใน
ใช้ลายฉลุไม้ทำเป็นช่องเพื่อระบายลมเข้า-ออกอาคาร
นอกจากระบายลมแล้ว ยังให้ความรู้สึกอ่อนช้อย
สวยงามอีกด้วย

ลายฉลุไม้

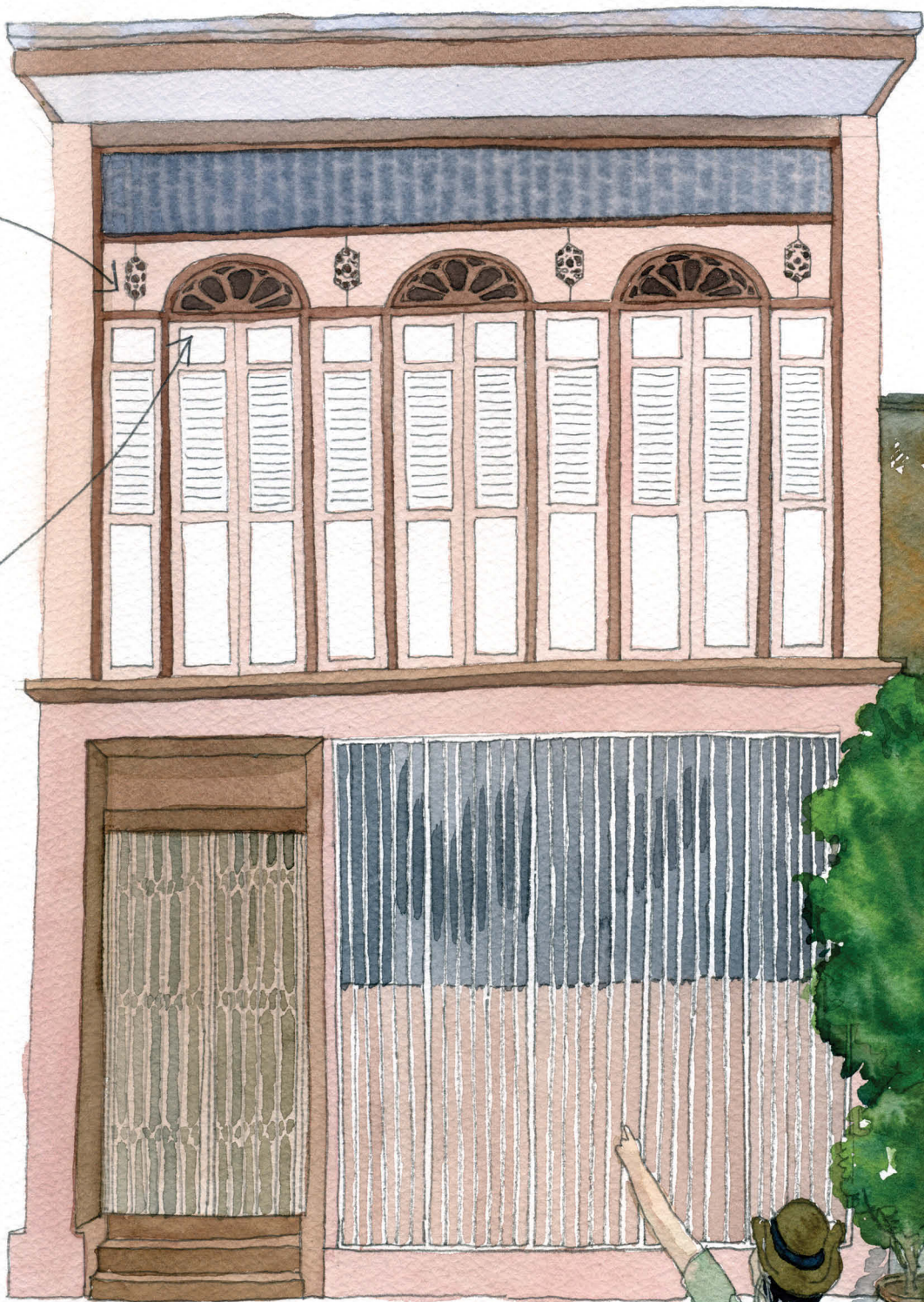
เพื่อนๆ และพี่ๆ เริ่มสนใจดีก
สวยๆ ที่ผมพามาแลกกันแล้วครับ

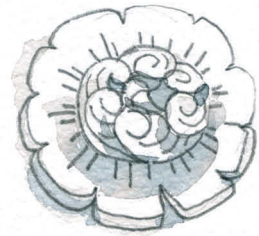
เมื่อพวกพี่ๆ เห็นอะไรสวยๆ
ก็ซื้ชวนกันดูใหญ่เลย ผมภูมิใจมากครับ
ที่พาเพื่อนมาแลเมืองเก่า แล้วเพื่อน
สนใจแบบนี้

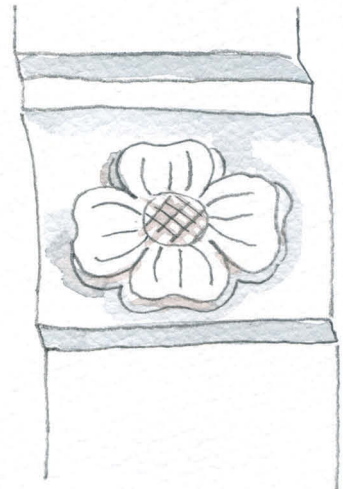
ล้อไม้

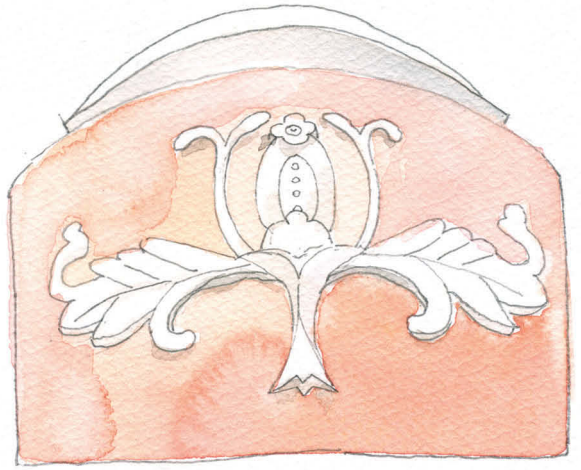
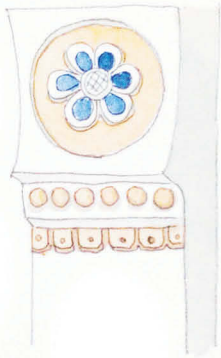

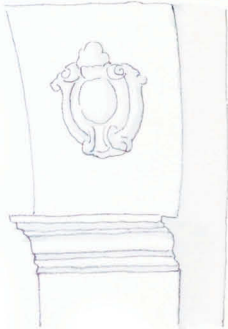
เมื่อคราวที่ผมมากับพ่อ
พ่อชี้ให้ผมดูปูนปั้นเป็นลวดลาย
ติดอยู่เหนือประตู หน้าต่าง

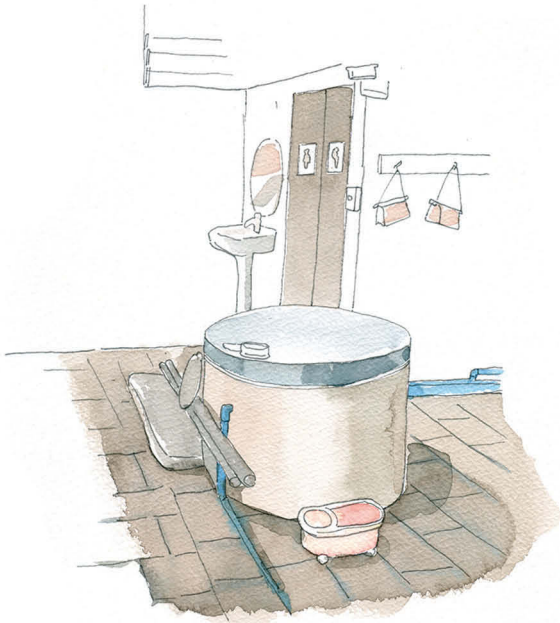
ครั้งนี้ผมจึงชี้ให้เพื่อนๆ สังเกตดู พ่อเคยบอกผมว่า
ลวดลายปูนปั้นในประเทศไทยนิยมทำมาตั้งแต่สมัย
กรุงศรีอยุธยา และปรับเปลี่ยนลวดลายมาทุกยุค
ทุกสมัย จนถึงสมัยล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุง
รัตนโกสินทร์ ได้มีการผสมผสานลวดลายแบบจีน
เข้ามา ซึ่งตรงกับช่วงที่มีการย้ายเมืองมาฝั่งบ่ออย่าง
และมีการสร้างอาคารสวยงามเหล่านี้พอดี

หัวเสาของอาคารพาณิชย์

บ่อน้ำ

เดินจากถนนนครนอก ตัดผ่านถนนนครใน
พวกเราเดินตรงเข้าถนนเล็กชื่อ ถนนยะหริ่ง
เหมือนชื่ออำเภอในจังหวัดปัตตานี

สองฝั่งเป็นกำแพงตึกชั้นเดียวแบบจีนที่ยาวเกือบสุดถนนเลย
ผมเคยสงสัยว่าทำไมบ้านถึงยาวจัง พ่อบอกว่า เขาปลูกเป็น
แนวยาวตามรูปของแปลงที่ดินที่จัดสรรกันมา ส่วนบริเวณด้านหน้า
สำหรับทำการค้าขาย ด้านหลังให้อยู่อาศัย แต่ที่น่าสนุกก็คือ ตรงกลาง
บ้านเป็นลานกว้างมีบ่อน้ำอยู่ด้วย ใช้เป็นพื้นที่ซักผ้า ตากผ้า ล้างจาน
หรือทำสวนเล็กๆ และเป็นพื้นที่สำหรับเด็กเล่นด้วย

พวกเราเดินกันจนเหนื่อยและหิว
ผมจึงพาเพื่อนๆ ไปกินก๋วยเตี๋ยวใต้ถุนศาลเจ้า

ผมคิดว่าแต่ก่อนคงไม่ต้องก้มมุดเข้าใต้ถุนหรอกครับ
แต่พอสร้างถนนให้สูงขึ้น จึงทำให้ดูเหมือนศาลเจ้าเตี้ยลง
ผมจึงต้องพาพี่ๆ เพื่อนๆ มุดเข้าไปกินก๋วยเตี๋ยวใต้ถุนศาลเจ้า
ทั้งอึดทั้งอร่อยและสนุกด้วย

อ่านอย่างไรให้สนุก

หนังสือเรื่อง **พาเพื่อนแลเมืองเก่า** เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผู้วาดภาพวาดอาคารสวยงามบนถนนนครนอก ถนนนครในและถนนนางงามขึ้นจากสถานที่จริงด้วยเทคนิคสีน้ำที่ดูสวย สะอาด และสบายตา

เพื่อให้ให้นักเรียนผู้อ่านได้ไล่เรียงสายตาซ้าๆ ตามภาพ หลังจากอ่านเนื้อเรื่อง ผู้แต่งตั้งใจไม่ใส่เนื้อหามากเกินไป เพราะมุ่งหวังให้ผู้อ่านได้ดูภาพ และต้องการให้เกิดแรงบันดาลใจอยากสืบเสาะค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป จึงอาจจะกล่าวได้ว่า หนังสือเล่มนี้ช่วยกระตุ้นให้เด็กนักเรียนเกิดความสนใจ รู้จักสังเกตซึ่งเป็นคุณสมบัติของนักเรียนที่คุณครูอยากเห็น

บ้านหม้ออินทฯ

ในการใช้หนังสือเล่มนี้กับนักเรียนให้สนุก ควรใช้พร้อมกับการแนะนำให้ทำกิจกรรม เช่น การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้บันทึกภาพในรูปแบบและวิธีการที่แต่ละคนสนใจ โดยคุณครูคอยเป็นผู้ชี้แนะแนวทางก่อนที่นักเรียนจะออกสำรวจด้วยตัวเอง

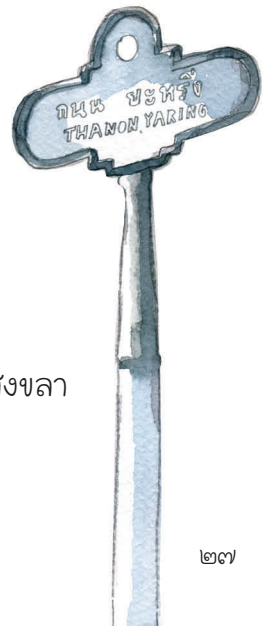
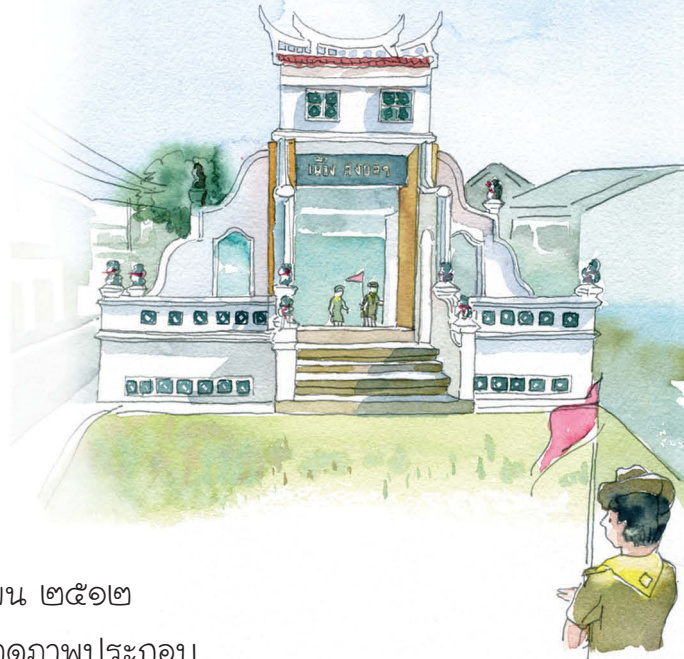

ประวัติผู้แต่ง มาโนช กิตติขีวัน

เกิดวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๒
เคยทำงานเป็นนักวาดภาพประกอบ
ประจำนิตยสารบ้านและสวน
เป็นเวลามากกว่า ๒๐ ปี

ปัจจุบัน ทำงานเป็นนักวาดภาพอิสระและสอนการวาดภาพสีน้ำ
เคยร่วมแสดงงานสีน้ำโลก ที่จัดขึ้นในประเทศไทย
เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอขอบคุณ

กลุ่มภาคีคนรักเมืองสงขลา

หนังสือในชุดสื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

